

Juledag d. 25. december 2019

Salmer:

100: Kimer, I klokker

108: Lovet være du Jesus Krist

106: Af højheden oprunden er

101: Himlens morgenrøde

125: Mit hjerte altid vanker

Prædikentekst: Johannesevangeliet 1,1-14

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke. Der kom et menneske, udsendt af Gud, hans navn var Johannes. Han kom for at aflægge vidnesbyrd, han skulle vidne om lyset, for at alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vidne om lyset. Lyset, det sande lys, som oplyser ethvert menneske, var ved at komme til verden. Han var i verden, og verden var blevet til ved ham, og verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham. Men alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn, dem, der tror på hans navn; de er ikke født af blod, ikke af køds vilje, ikke af mands vilje, men af Gud. Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed.

Hvad er meningen? Hvordan hænger det hele sammen? Hvor er det fornuftige i det, der sker? Hvor er logikken? Det er fire spørgsmål, som rumler i os, når vi kommer ud for ting, vi ikke helt forstår. Vi efterlyser mening, sammenhæng, fornuft og logik. Vi kan blive ramt af de spørgsmål, når vi læser en bog, som er sær. Eller når et andet menneske fortæller os en lang historie, som virker lidt for kringlet og uigennemskuelig. Eller når vores liv tager omveje og retninger, vi slet ikke havde forudset. Så vil vi gerne forstå. Så vil vi gerne trænge dybere ind i verden. Se klarere. Se mere. Vi vil vide, hvad der er hoved og hale i tingene. Hvad er begyndelsen? Hvad er slutningen?

Disciplen Johannes, som skrev Johannesevangeliet, havde den samme længsel. Han var et sandhedssøgende og sammenhængssøgende menneske. Derfor bruger han det græske ord ”logos” i begyndelsen af sit evangelium. ”Logos” betyder ofte mening, sammenhæng, fornuft eller logik. I vores oversættelse af Bibelen oversættes det med ”Ordet”, og indledningen til Johannesevangeliet lød sådan: I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud.

I begyndelsen var der mening og sammenhæng, fornuft og logik. Der hos Gud i verdens begyndelse, der var der sammenhæng og system. Men det er ikke mening, sammenhæng, fornuft og logik, som stod bag verden og er Gud. Ordet, Logos, er for Johannes ikke et system eller et klart mønster. Det er en person. En levende person. Den person, som Johannes bruger hele sit evangelium på at fortælle om. Den person, som ifølge Johannes ikke kun har levet her i verden, men også hos Gud. Helt fra begyndelsen.

Johannes trækker her noget af baggrundstæppet for juleevangeliet til side. Han løfter vores blik, så vi ikke kun ser det lille og spæde barn i krybben, men ser mere af, hvad og hvem barnet i krybben er. Hans liv havde en jordisk begyndelse og en jordisk slutning. Men set i et himmelsk, et kosmisk, et universelt perspektiv, så var det kun en lille del af hans liv. Jesus, barnet i krybben, Guds søn, verdens frelser, har været hos Gud helt fra begyndelsen, ja, siden skabelsen.

”Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er.”, som Johannes formulerede det. Jesus var med dengang, Gud skabte lyset og satte skel mellem dag og nat. Dengang mørket måtte vige og lyset begyndte at skinne klart. Dengang dag og nat blev skabt, og der blev system og orden, sammenhæng og mønster i verden.

Jesus er begyndelsen. ”Født af Faderen før alle tider, Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud, født ikke skabt, af samme væsen som Faderen, ved hvem alt er skabt,”, som vi bekendte det i den nikænske trosbekendelse tidligere i gudstjenesten. Jesus blev godt nok født af Maria i en stald i Betlehem i sit jordiske liv, men i det himmelske blev han født af Faderen før alle tider. Med andre ord: han er evig. Han var med ved begyndelsen, stod bag begyndelsen. I Johannes Åbenbaring, det sidste skrift i Bibelen, siger Jesus om sig selv: ”Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste, begyndelsen og enden.” Alfa og Omega. Det første og det sidste bogstav i det græske alfabet. Sagt på dansk: a og å.

For ligesom han var med ved begyndelsen og satte den i gang, vil han også være med ved slutningen, i hvert fald på den jordiske verdens liv, og sætte den i gang. Når han kommer igen for at dømme retfærdigt til frelse eller fortabelse på dommedag, så begynder det evige liv for dem, som har kendt ham.

Det er svimlende tanker. Johannes løfter Jesus Kristus så højt op, at man kan blive lidt forpustet her på juledag. Men det er det store baggrundsbillede, som Johannes maler for os. Den Jesus, som levede på jorden, hvis jordeliv havde en begyndelse og slutning, han har været med fra evighedens begyndelse og vil altid være til. A og Å. Alfa og Omega. Han omslutter alt. Er alt. Er evig Gud. Så stor er han. Det er sammenhængen og mønsteret i det billede, Johannes tegner af Jesus.

Også i Jesu 33-årige liv her på jord er der en sammenhæng, et mønster, en logik. Vi fejrer Jesu fødselsdag d. 24. december, eller egentlig i dag, juledag d. 25. december, få dage efter vintersolhverv d. 21. december. Den dag, hvor mørket fylder mest, men også den dag, hvor det vender, og lyset igen vinder frem. Mange har derfor ment, at de kristne overtog den fest for lyset, som både romerne og vikingerne fejrede. Romerne fejrede den romerske solgud "Sol invictus", den ubesejrede sol. Nordboerne, vikingerne, fejrede også lysets sejr ved at holde en stor fest med masser af sul, øl og mjød. De kaldte festen jul. Derfor er der mange, som har ment, at lysfesten omkring d. 25. december er en passende dato at placere Jesu fødsel, for han er jo solopgangen fra det høje, som har besøgt os. På den måde kan man sige, at kristendommen gik ind i den kultur, der var i forvejen og gjorde den kristen. Nogle steder lykkedes det at få festen til at skifte navn, som på engelsk i "Christmas", Kristmesse, i stedet for det gamle engelske "yule", men det slog aldrig igennem i Danmark. Så vi beholdt navnet jul.

Men der er en del, der tyder på, at den teori ikke passer. At vintersolhverv og den gamle lysfest ikke er grunden til, at vi fejrer Jesu fødsel i dag d. 25. december. Vi må nok et spadestik dybere. Eller rettere, vi må som Johannesevangeliets indledning gør det, kigge på begyndelsen og enden. Meget tyder nemlig på, at Jesu jordiske livs begyndelse og slutning hænger sammen. Hans første åndedræt i Marias livmoder og hans sidste på korset er forbundet.

Hæng i, nu kommer der lidt kalenderymnastik. Ret tidligt i kristen tanke fastslog man, at Gud skabte verden d. 25. marts ved forårsjævndøgn. Den dato er dag og nat lige lange. Der er dermed

orden og balance i tingene. Symmetri, mønster og sammenhæng. Det kan vi mennesker godt lide, og mon ikke Gud er på samme måde. Han er fuldkommen. Hos ham er der fuldstændig system og sammenhæng.

Derfor mente man også, at det måtte være på samme måde med Gud søn. Jesus døde også d. 25. marts. Den dag, han døde, sluttede den gamle pagt med al dens fokus på ofre. Moseloven var opfyldt, Jesus havde givet det største offer – sit liv. Nu skal vi ikke længere ofre noget for at få Guds velvilje og opmærksomhed.

For at der kan være orden, balance og system i tingene, slog de tidlige kristne fast, at Jesus også måtte være undfanget på samme dato, d. 25. marts. På den måde kunne den nye pagt, som Jesus bragte med sig, begynde på samme dag, som den gamle pagt sluttede med det sidste store offer, Jesu død på korset.

Derfor begyndte man at fejre Jesu undfangelse, hans livs begyndelse, d. 25. marts. Og dermed måtte hans fødsel ligge d. 25. december, 9 måneder senere.

Disse gamle kristne tanker har rod helt tilbage til 200- og 300-tallet. Jesus dødstidspunkt, hans undfangelsestidspunkt og dermed også hans fødselstidspunkt blev dermed fastslået inden kristendommen blev statsreligion i romerriget og fik magt. En magt, den brugte til at indrette kalenderen og året efter kristne højtidere. Men inden da var Jesu fødsel altså sandsynligvis fastlagt til d. 25. december. Og vi fejrer den derfor i dag, ikke fordi kristendommen har overtaget en hedensk lysfejningsfest og kristnet den, men på grund af en indre sammenhæng i kristen tankegang. Begyndelsen og slutningen hænger sammen. Jesus blev undfanget samme dato, som han senere døde.

Nåh, sikke noget nørderi, kan man tænke. Hvad er det opbyggelige i det? Hvad er meningen?

Læsningen fra Johannesbrevet giver os svaret:

Derved er Guds kærlighed blevet åbenbaret blandt os: at Gud har sendt sin enbårne søn til verden, for at vi skal leve ved ham. Deri består kærligheden: ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder. Mine kære, når Gud har elsket os således, skylder vi også at elske hinanden.

Begyndelsen af Jesu jordiske liv, hans undfangelse, viser os tydeligt Guds kærlighed. Vi kan godt spekulere en masse over, om Gud elsker os. Hvordan han elsker os. Hvorfor han elsker os. Gud har

sendt sin søn til verden. Han har helt tydeligt vist, hvor meget han elsker os, hvor højt han værdsætter os. Det var sin søn fra evighed af, han sendte til os. Det var ham, som var med til at skabe verden, som han sendte til den verden, han havde skabt. Det er Guds store gave. Julegaven over dem alle.

Slutningen af Jesu jordiske liv, hans død på korset, viser os tydeligt Guds kærlighed. Gud har givet sin søn som et sonoffer for vores synder. Det sidste store offer er givet. Nu skal der ikke ofres mere for at få Guds kærlighed. Vi kan og skal ikke gøre en helt masse for at få Gud til at elske os. Nej, kærligheden er, at han har elsket os, og med sin søns død vist os, hvor højt han elsker os.

Jesus er begyndelsen og enden. Den store sammenhæng. Ham, som tydeligt viser os, hvor meget Gud elsker os. Når vi så tydeligt bliver vist, hvem Gud er, og hvor stor Guds kærligheds gave, hans søn, er, så er der kun tilbage for os at tilbede den søn, tro på den søn og elske hinanden.

Du, som har dig selv mig givet,
lad i dig mig elske livet,
så for dig kun hjertet banker,
så kun du i mine tanker
er den dybe sammenhæng!